

Eduskunta
Sivistysvaliokunta

[1/4]

Asia: Lausunto Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perusopetuslain ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. (HE 86/2020 vp)

Suomen Luokanopettajat ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi tässä lakiesityksessä.

Nostamme tässä lausunnossa esille muutaman asiakohdan, jotka koemme kriittisiksi tai ongelmallisiksi lain hyvän ja yhdenvertaisen toteutumisen kannalta.

Yhdenvertaisuus

Opetuksen järjestäjillä on hyvin erilaiset mahdollisuudet ja näkemykset opetuksen järjestämisestä ja resurssoinnista. Tämä korostuu etenkin poikkeustilanteissa. Kevään 2020 perusopetuksen etäopetusjakson aikana tuli ilmi erittäin hyviä opetuksen järjestämistapoja, mutta myös ongelmia.

Lain pitää olla määräyksiltään yksiselitteinen sen tilanteen suhteen, milloin opetuksessa voidaan siirtyä poikkeusopetukseen ja kenen viranomaisen päätöksellä. Lain pitää pystyä antamaan myös selkeän kuvan yksittäisten oppilaiden esimerkiksi karanteenin määrittämisestä. Nyt lakiesityksessä lukee ”Oppilas voidaan määrätä tartuntatautilain 60 § ja 63 § nojalla karanteeniin tai eristyksiin”. Minkä viranomaisen päätöksellä tämä itse asiassa arvioidaan ja määrätään?

Valtio ei saa jättää kuntia omien taloudellisten resurssien varaan. Poikkeustilanteissa korostuu taloudellisten resurssien merkitys. Jo ennakkoiden pitää huolehtia tietyistä välineellisistä resursseista ja suunnitelmista.

Opetushallituksen tulee pystyä valvomaan, että myös etäopetuksessa oppilaan oikeudet toteutuvat esimerkiksi annetun opetuksen määrässä ja laadussa. Opetushallituksen tulisi pystyä myös tukimateriaalien muodossa määrittelemään mitkä ovat hyviä ja riittäviä käytänteitä etäyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa.

Lisäksi vastuukysymykset etäopetuksen aikana tulisi määritellä selkeästi. Ovatko oppilaat vakuutettuja tapaturmien varalta? Mikä on huoltajan vastuu ja tehtävä lapsensa koulunkäynnin valvomisessa ja tukemisessa etäopetuksen aikana?

Opetusjärjestelyt

Lakiesityksestä tulee poistaa mahdollisuus järjestää opetus yhdistelmämallina eli samanaikaisesti lähi- ja etäopetuksena. Tämä ei ole käytännössä mahdollista toteuttaa toimivasti ja laadukkaasti. Yksittäinen opettaja ei voi hoitaa oman opetusryhmän opetusta samanaikaisesti kahdella eri tavalla. Jos yhdistelmämalli on mahdollista ja sitä käytetään, tulee opetuksen järjestäjän hankkia lisätyövoimaa.

Lisäksi lakiesityksestä tulee poistaa vuoroviikko-opetus. On käytännössä mahdotonta vaihtaa vuosiluokan opetusta etäopetuksesta lähiopetukseen esimerkiksi vuoroviikoin. Jo pelkästään koulujen koteihin lainaamien tietovälineiden vaihdolle ja huollolle ei ole mahdollisuuksia. Lisäksi opetuksen suunnittelu tulee liian kuormittavaksi, mikä vaarantaa opetuksen laadun.

Erityisopetus ja oppilaan tuki

Oppilaalla on oikeus oppimisen ja kasvamisen tukeen myös poikkeusoloissa. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi laaja-alaisten erityisopettajien tulee hoitaa tehtävänsä, eikä toimia esimerkiksi yleisopetuksen lähiopettajina.

Opetuksen järjestäjän tulee huolellisesti suunnitella miten yleistä tukea, tehostettua tukea ja erityistä tukea annetaan etäopetuksen aikana.

Myös koulunkäyntiavustajat tulee pitää tehtävissään, eikä siirtää toisiin tehtäviin tai keskeyttää palkanmaksu ja työvelvollisuus, kuten osassa kuntia tehtiin keväällä 2020.

Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia myös muusta tuesta pitämällä oppilashuolto toimivana. Etäopetuksen aikana korostuvat oppilashuollolliset tarpeet. Esimerkiksi poissaolojen seuranta ja niihin puuttuminen ja kotien sosiaaliset tilanteet ja huoltajien mahdollisuudet lapsen tukemiseen etäopetuksessa edellyttävät oppilashuollollista seurantaa ja puuttumista tilanteisiin.

Kouluruokailu

Kouluruokailun osalta lakiesitys jättää ruokailun toteuttamisen täysin opetuksen järjestäjän oman toteuttamistavan varaan. Tähän kohtaan tarvitaan tarkempi ohjeistus, jotta myös ruokailujen osalta valtakunnallinen yhdenvertaisuus ja terveysturvallisuus toteutuisi. Suotavaa olisi myös se, että kouluruokailu voitaisiin korvata esimerkiksi rahallisella tuella palvelusetelin tms. muodossa.

Kunnille tulee antaa myös ohje siitä, että kouluruokailua toteutettaessa aterian muodossa joko annosjakona tai perinteisenä ruokailuna, tulee järjestelyistä huolehtia ravitsemuspalveluiden työntekijät eikä opetushenkilöstön, kuten joissakin kunnissa kevään 2020 aikana.

Opettajien ja oppilaiden tietotyövälineet

Opetuksen järjestäjät ovat hyvin eritasoisesti huolehtineet opettajien ja oppilaiden tietotyövälineistä. Mikäli lakiin kirjataan mahdollisuus etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta, tulee valtion yhdessä kuntien kanssa määritellä ja järjestää opettajien tarvitsemat työvälineet kuten kannettavat tietokoneet, puhelimet ja internet-yhteydet.

Lisäksi kouluilla tulee olla taloudelliset resurssit hankkia tietotyövälineitä riittävä määrä, jotta mahdollisessa etäopetustilanteessa koulu pystyy tarjoamaan laitteen jokaiselle sitä tarvitsevalle oppilaalle.

Koulukuljetus

Lakiesityksessä ei ole minkäänlaisia määräyksiä koulukuljetusten järjestämiseen. Olisi syytä harkita, pitäisikö terveysturvallisuuden parantamiseksi määrätä esimerkiksi ajoneuvon kokoon suhteutettu maksimimäärä kuljetettavia oppilaita. Kunnat tarvitsevat tähän myös taloudellista tukea valtiolta.

Oppilaitoksen johtaminen

Opetuksen järjestäjiltä tulee edellyttää suunnitelmallisuutta oppilaitosjohton työskentelystä poikkeustilanteissa. Esimerkiksi etäopetustilanteessa opetushenkilöstö tarvitsee tukea ja ohjausta ja yksiselitteisiä linjauksia opetusjärjestelyistä.

Oppilaitosjohtajien (rehtorien) tulee saada opetuksen järjestäjältä selkeät ohjeet ja määräykset opetuksen järjestämistavoista ja käytänteistä, jotta he voivat johtaa oppilaitoksen toimintaa myös poikkeustilanteissa.

Yhteenveto

Suomen Luokanopettajat ry kiittää tarpeellisesta väliaikaisesta lakimuutosesityksestä. Covid19-tilanne voi vaatia syksyllä nopeita toimenpiteitä ja alueellisesti saatetaan olla erilaisessa epidemiatilanteessa.

Lisäys mahdollisuudesta etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta on tarpeellinen, mutta haluamme vielä todeta, että siirtyminen etäopetukseen on poikkeustilanne, johon siirrytään ainoastaan, mikäli tartuntatautilanne ehdottomasti sitä edellyttää.

Pysyvästi etäopetusta ei pidä perusopetuksessa mahdollistaa, koska koulu muodostaa laajan oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin kokonaisuuden, jossa keskeistä on yhdessä kasvaminen ja yhteisöllisyys.

Lain tueksi on syytä vahvistaa myös Opetushallituksen roolia opetuksen järjestäjän tukemisessa ja ohjaamisessa, jotta myös poikkeustilanteissa taataan oppilaille ja opiskelijoille yhdenvertainen ja laadukas koulunkäynti ja opiskelu.

Suomen Luokanopettajat ry

Marko Jokinen
Puheenjohtaja

